

UČITELJSKI TOVARIŠ

Glasilo avstrijskega jugoslovanskega učiteljstva

Vse spise, v oceno poslane knjige itd. je pošiljati samo na naslov:

Uredništvo Učiteljskega Tovarša v Ljubljani.

Rokopisov ne vračamo.

Vse pošiljatelj je pošiljati franko.

Učiteljski Tovarš izhaja vsak petek popoldne. Ako je ta dan praznik, izide list dan pozneje. Vse leto velja . . . 10.— K pol leta . . . 5.— " četrta leta . . . 2-50 " posamezne številke po 20 h.

Za reklamne notice, pojasnila, poslana, razpise služb je plačati po 20 h za peti-vrsto. Priloge poleg poštnine 15 K.

Za oznanila je plačati od enostolpne peti-vrste, če se tiska enkrat . . . 14 h " " dvakrat . . . 12 " " " trikrat . . . 10 " za nadaljnja uvrščenja od peti-vrste po 8 h. Oznanila sprejema Učiteljska tiskarna (telefon št. 118).

Naročnino, reklamacije, to je vse administrativne stvari je pošiljati samo na naslov:

Upravništvo Učiteljskega Tovarša v Ljubljani.

Poštna hranilnica št. 53.160.

Reklamacije so proste poštnine.

Na ovitku ima vsak izkazano, dokdaj je plačana naročnina.

Z bojem do zmage!

V enajndeseto leto.

+ Prvo polstoletje našega lista je za nami; z veseljem upanjem, utrjeni v boju, stopamo korak dalje. Ne brez upa zmage, ampak v zavesti, da rodi pošteno delo pošten uspeh. gledamo v bodočnost. Uskoki, hinavci, denuncianti, tatovi časti in imetja gledajo v tla, mi pa se ne bojimo nikomur upreti pogleda v obraz! Naša vest je mirna, naše delo pošteno — koga bi se bali?!

Tudi letos hočemo delati z vsemi silami za staro pravdo slovenskega učiteljstva: za kruh, ugled, čast in pravico!

Ne poznamo nobene hinavščine. Vsakomur povemo v lice, kar mu gre. Ne služimo nobeni osebi in interesom nobenega posameznika, ampak moralna in materialna povzdiga naše celokupnosti je smoter našemu delu. Glasnik, neizprosni in nepodkupni, hočemo biti vsem preganjanim in zaničevanim, vsem trpečim in značajnim somišljenikom in somišljenicam! Naše vrste so se izčistile. Kar je nerabnega, gnilega, samopašnega in umazanega, je odpadlo. Hinavci, svetohlinci in zahrbtniki so se poskrili v neučiteljsko organizacijo in tava jo v odvisnosti kot izgubljene ovce. Pri nas so ostali vsi, ki drže kaj na svojo čast, na čisto in neoskrunjeno svoje ime! Radost ti igra v srcu, ako govoriš s komerkoli izmed naših: odkrita beseda, oko v oko, ponosna zavest neomadeževanega značaja! To je karakteristika našega človeka! Kdor ni tak, ne sodi v našo družbo! Eno imamo, kar nam je nad vse sveto: čast!

Ubijali so nas, a nas niso ubili. Napovedali so nam bojkot, a mi ostanemo! Čim hujši je pritisk, tem večja je odpora in sila. Sami bodo pocepali od strahu in zavisti, mi pa ostanemo! Do zadnjega diha se bomo bo-

rili brez ozira na levo in desno pod praporom narodnosti, naprednosti in demokracizma za uveljavljanje zahtev in idej naprednega slovenskega učiteljstva! To hoče biti v svojem delokrogu svoj gospod! Vsi šušmarji, zajedalci in pustolovci — stran od tega kar je naše! Za pravico svojo in za prosveto slovenskega ljudstva, za njega materialno ojačenje in duševno osvobodjenje hočemo delovati neumorno in smotreno! V napredni svoji organizaciji združeno slovensko učiteljstvo mora stopiti na čelo svojemu narodu! Nobene ponižnosti, nobenega drsanja kolen! Lastna in narodova pravica nam je najvišji ukaz!

Kakor strela z jasnega neba so ošvignili naše naspotnike sklepi upravnega odbora naše ponosne Zaveze, ki smo jih objavili v zadnji številki lanskega leta. V svoji brezmiselnosti in otropelosti so kričali, da se trgajo naše vrste, a upravni odbor jih je udaril s svojo moško, kot iz kamena izklesano besedo po glavah, da sta jih obšla strah in sramota! Izpolnili, presodili bomo svojo organizacijo, ki je ne premaga nobena sila!

V drugorodnih narodih je lahak boj s sovražnikom, ker je vsaj pošten v sredstvih. Naš sovražnik ne pozna poštenosti. Zato se pa slejaliprej ubije sam kot škorpion, ki zbada okrog sebe, naposled pa se uje samega sebe. Da čimprej izgine s površja ta zalega, da čimprej odpravimo ta madež z naše lepe zemlje, hočemo poskrbeti tudi mi!

Nič strahu, nič obupa! Pokoncu glave, kvišku srea! Slabše in hujše kakor doslej ne more biti nikdar in nikjer. Kot bratje in sestre se bomo podpirali med seboj, odgovorni za vsa dejanja svoji vesti. Naš klic ni klic miru in vdanosti. Mi hočemo boja, ki jači in utrjuje značaj in ki dovede do zmage! Kar imamo, smo si dali sami. Nočemo nobene milosti, ne poznamo nobenega hlapčevanja. Ako hočejo od nas poštenega dela, hočemo mi za pošteno

delo poštenega plačila! Hlapec in sužnji naj gredo, kamor jim drago, mi hočemo svobode! Svobode hočemo, da se v nji razvijejo naše moči! Mi ne priznavamo samotistih zakonitih določil, ki vsebujejo naše dolžnosti, mi hočemo, da se uveljavijo tudi tiste določbe, ki govore o naših pravicah: svoboden državljan v svobodni državi!

Zato pa se glasi naš novoletni klic: Z bojem do zmage!

Naš denarni zavod

Geslo: Kar plodonošno naložim, v pomoč le sebi podarim.

Hranilnica in posojilnica Učiteljskega konvikta v Ljubljani. registrirana zadruga s omejenim tiskom.

Promet do konca grudna K 367 629-97.

Naznanilo. Kdor želi od zadruga kakih informacij, naj za odgovor priloži 30 h v pošt-nih znamkah. Na prošnje brez vpošiljatve navedenih znamk se ne odgovarja.

Uradne ure: Vsak četrtek od 1/2. — 1/2. 3. popoldne in vsako soboto od 6. — 7. zvečer.

XLII. občni zbor Deželnega učiteljskega društva v Ljubljani.

Takoj po občnem zboru Društva za zgradbo Učit. konvikta se je vršil na istem prostoru XLII. občni zbor Deželnega slovenskega učiteljskega društva v Ljubljani. Navzočih je bilo 110 članov in članice, kar je spričo dejstva, da ni bilo za udeležbo nobene agitacije, in spričo današnjih razmer veselo znamenje.

Predsednikov nagovor.

Predsednik tovariš Juraj Režek:

Slavni zbor!

V imenu društvenega odbora prav srčno pozdravljam Vas vse cenjene tovarišice in tovariše, ki ste se tudi letos zopet v tako obilnem številu odzvali našemu vabilu in prihiteli k

današnjemu našemu zborovanju. Hvala Vam za toliko požrtvovalnost!

Kar najiskrenejše pa še pozdravljam ljube nam današnje goste naše, cenjene tovarišice in tovariše iz Primorske in Štajerske, ki s svojo udeležbo zopet kažejo ono lepo, staro svojo kolegalnost in solidarnost z nam učiteljstvom kranjskim. (Živijo!)

Kaj veselega Vam, dragi stanovski bratje in sestre, s tega mesta tudi letos ne morem ničesar povedati. Saj Vam je znano, kako so naši deželni očetje zopet rešili naše prošnje. Malo trohico so pač privoščili starejšim tovarišem, ki stopajo v pokoj — kar jim iz srca privoščimo — a ostalemu učiteljstvu pa prav ničesar; da, niti tiste vnebovpijoče krivice našim neoženjenecem niso še poravnali.

Hudomušni ljudje celo trdijo, da hočejo z našimi žulji in krvavo zasluženimi kronicami poplačevati svoje deželne dolgove; vsako leto prihranijo na ta način in na naše stroške pol milijona — in v 20. letih imajo že poplačano vse novo 10 milijonsko posojilo. (Smeh.) No, temu se končno ne bi čudili, saj so ob zadnjem zasedanju javno proglasili, da so do šole in učiteljstva brez srca; ali čudom se moramo čuditi naši slavni vladi, ki tako hladnokrvno gleda in trdovratno molči k takemu početju. To pač le kaže ono silno skrb, ki jo ima slavna vlada za izobrazbo našega ljudstva in do njegovega kulturnega napredka. (Res je!)

Ne preostaja nam torej nič drugega nego trpeti in iznova trkati na deželna vrata, ker „vsaka sila do vremena.“ To je sicer žalostna tolažba, a za sedaj druge ni. Najbolje bi pač bilo, kar naravnost stopiti pred dobrega našega vladarja ter ondi pred Najvišjim prestolom obrazložiti in pojasniti, kako se postopa na Kranjskem z najboljšimi ljudskimi delavci — učiteljstvom, ker dosedaj vse kaže, da je „Bog visoko, a car daleko“.

S tem otvarjam 42. občni zbor ter konstatujem glasom § 11. društvenih pravil sklepčnost današnjega našega zborovanja.

Tajnikovo poročilo.

Tajnik tovariš Fran Škulj:

Odbor je imel v upravnem letu 3 seje. Rešile so se tekoče zadeve. Socialna stran uč-

LISTEK.

Moja miljena Ma-a.

(Alegorična faza.) Piše Sadinomis.

Ljubim te in te sovražim, ti moja miljenka, ti moje življenje, ti smoter mojega delovanja, skrivnostna zagonetka, ti spas moje sreče, ti morska zvezda mojega čolnička, ti vita vitae meae! Ljubim te! Kako bi te ne ljubil? Saj si ti namen mojemu življenju, mojemu delovanju, ti odločuješ moje usodo in mi delaš veselje. Ti me vzdržuješ, v tebi tiči upanje moje srečne bodočnosti! Bodriš me k delu! Opozarjaš me na napake in slabosti, utrjuješ me v čednostih in krepostih! Ti si demonična prikazen, ki se me oklepaš z ljubeznijo kakor klešč. Zakaj bi te ne ljubili, ti ljuba moja, srčkana Ma-a!? Pa sovražim te in kolnem, kolnem te, ker si mi tako pogosto

zločesta. Koliko duhomornih ur sem prebil zaradi tebe, koliko noči nisem zatisnil trudnih oči; koliko skrbi mi nalagaš na izmučena ramena, koliko bridkosti mi provzročaš iz same svojeglavnosti, objestnosti in domišljavosti! O, ti nesrečna, a vendar ljubljena, moja mila Ma-a! Kaj sem ti naredil, da mi greniš življenje? Zakaj si me začarala, da te moram ljubiti, da te moram negovati, a te obenem tako silno sovražim! — — — Usoda je hotela tako. Tvoj sem in ti si moja; ni ga paragrafa, da bi se te rešil in ni ga, po katerem bi se mogla ločiti od mize in postelje. Do smrti mi je usojeno ljubiti te, do smrti me boš mučila, ljubim te, ker te moram in kolnem te, ker te moram, ker ti sama tako hočeš, ti ljuba, ti miljena moja, ti moje življenje, ti moje vse! Vita vitae meae!

Vstal je v deželi moder in učen mož. Eni so govorili, da je modrijan, drugi, da je neke vrste apostelj, a jaz sem takoj uganil, da je šolnik. Njegov nauk je bil: Red in na-

tančnost v vsem in povsod. Lep in vzvišen nauk je bil to. Nikomur ga ni priporočal, a vsiljeval vsakomur, kdor ga je hotel poslušati. Nazorno je kazal ta mož svoj red in natančnost v svojem poslovanju in nevoščljivci so celo govorili, da mož zaradi reda in natančnosti niti spati nima časa. Njegov red in natančnost sta obsegala cele knjige, in če rečem, da je vozil ta svoj red in natančnost v samokolnici z doma v svojo delavnico, mi boste gotovo verovali, da je imel res red in natančnost. Da je imel s čim demonstrirati tako-le ad oculos ni dvoma. In ker sta bila njegov red in natančnost v taki obilici, ni čuda, da so opazili to njegovi znanci in prijatelji. Oblastneži so se trgali za njegov red in natančnost. Kdo bi zameril meni, če sem se poprijel tudi jaz lepega nauka o redu in natančnosti, meni, ki sem bil tega nauka tako potreben? Mlad sem bil še in neizkušen, moja duša pa sanjava in utopljena in zamaknjena v idealne sfere, kakor mušica, v pipo vinskega soda. Pa sem zasanjal in zasni-

o božanstveni devojki „Natančnosti“, ki naj bi jo jaz, utelešeni „Red“ povedel na svoj dom. Sanjal sem in snival o natančnosti, in vsa znamenja okolo mene, v meni in nad menoj so kazale, da se to dete porodi, če ni že bilo rojeno.

Zgodilo se je, kar se je moralo zgoditi, da je bila „Natančnost“ spočeta. Rodila se je na Poljanah. Materialisti so govorili, da je njen oče knjigovezec. Jaz pa tega nisem veroval. Seveda, na svet je morala priti bodisi v tem ali onem domu; ali spočeta je bila po mojem skromnem mnenju od filozofa natančnosti. Kaj morebiti to ni mogoče? Jaz sem teh misli in meni to zadostuje. Pa dokaži to drugi, da ne govorim prav! — Rodila se je tedaj na Poljanah. O prvi njeni mladosti ne vem veliko, le to, da so vsi govorili o lepi Ma-i, ki prinese ko stopi v življenje, srečo človeštvu. Starši so imeli veliko dopadajenja nad svojo nadebudno hčerko. Oče materialist, je že računal, koliko dobička mu napravi, ko pride v svet. Skrbno so jo odgojevali. V prvi mladostni

teljstva ni prišla v odborovih sejah na razgovor, ker se je to že v letu 1909 in preje rešilo. V tekočem letu smo čakali rešitev naših prošelj. Kako se je kardinalno vprašanje kranjskega učiteljstva rešilo, vam je vsem znano.

Tudi v tekočem letu je gojilo društvo stik z učiteljskimi. V ta namen je priredilo tri večere s predavanji. Na prvem bi imel predavati g. dr. G. Žerjav o narodnem gošpodarstvu. Predavatelj pa je bil zadržan, in namesto njega je predaval o isti temi tovariš Gangl, ki je s svojim spretnim govorniškim darom rešil svojo nalogo nad vse častno. — Na drugem sestanku je govoril tovariš Črnagoj o idealih. Tudi ta večer je dobro uspel. — Na tretjem sestanku je predaval g. dr. Fr. Čadež o astronomiji. Repatica, ki je to leto strašila našo zemljo, je bila povod temu predavanju. Tudi ta večer je bil lep in udeležba obilna. — Bodi ob tej priliki izrečena vsem predavateljem topla zahvala.

Dne 13. novembra 1909. l. se je osnoval v okrilju Dež. slov. učit. društva glasbeni odsek tega društva, ki si je stavil nalogo, skrbeti za glasbeno vzgojo učiteljskega naraščaja.

V svoji prvi seji se je ta odsek konstituiral sledeče: tov. Fr. Marolt, učitelj v Ljubljani — predsednik, tovariš Ivan Dimnik — tajnik, tov. S. Cepuder — gospodar, tovariš Slavo Waschte — strokovni referent in tovariš J. Žirovnik, J. Pavčič, I. Potočnik, R. Trost mlajši in F. Starman — člani odbora.

Na prošnjo Slov. dež. uč. društva je podelil bivši občinski svet podporo v znesku 200 K, ki se je plodonosno uporabila.

V šolskem letu 1909/10 se je v glasbenem tečaju za učiteljske, ki se je priredil v „Glasbeni Matici“ v Ljubljani, poučevalo sledeče predmete: 1. Glavni pripomočki izobrazbe glasu; vokalizacija; deklamacija; vodstvo praktičnega pouka v zborovodstvu — predaval g. kone-rtni vodja M. Hubad. 2. Glasbena teorija; osnovni pojmi in „pevska šola“ predaval tov. Waschte. 3. Praktične vaje v zborovodstvu in vodstvo pevskega zbora učiteljskih — vodil tov. Slavko Cepuder. — Udeležencev je bilo do 25.

V šolskem letu 1910/11 se je pa podelila podpora 14. učiteljskemu, ki redno in z vnemo obiskuje „Glasbeno Matico“ in se tako glasbeno višje izobražuje.

Odsek je vršil svojo nalogo in je imel v to svrhu več sej. Natančnejša poročila o delovanju — so bila pa itak objavljena v glasbenem vestniku „Učiteljskega Tovariša“.

Toliko o notranjem gibanju društva.

Poročati mi je še o gibanju in delovanju okr. učit. društev. To poročilo ni nikoli tako popolno, kakor bi si ga človek želel. Izrazi so došli od sledečih društev:

1. Učiteljsko društvo za kamniški okraj je imelo eno zborovanje. Predaval je okr. šol. nadzornik Fr. Gabršek: kako se naj pišejo uradni spisi.

Društvo šteje 20 rednih članov in enega častnega člana.

2. Učiteljsko društvo za kranjski šolski okraj je imelo tri predavanja, in sicer: „Umetnost v ljudski šoli“, predaval profesor M. Pirnat. „Pomanjšano merilo kot podlaga umevanja zemljevidov“ in „Prosto spisanje“, oboje predaval tovariš Josip Lapajne iz Cerkelj.

Društvo šteje 54 pravih članov in tri častne člane.

3. Učiteljsko društvo za novomeški okraj je imelo v tekočem letu eno predavanje. Predaval je dr. Fr. Čadež o astronomiji s posebnim ozirom na Halleyev komet.

Društvo šteje 44 pravih članov.

4. Kočevsko učiteljsko društvo slovenskih šol je imelo eno predavanje, in sicer o temi „Kulturna naloga ljudske šole z ozirom na socialni razvoj naše dobe“. Predaval je tovariš Viktor Grčar.

Društvo šteje 24 pravih članov.

5. Učiteljsko društvo za ljubljansko okolico je imelo eno predavanje, in sicer o društvenih zadevah.

Društvo šteje 38 pravih članov.

6. Litijsko učit. društvo je imelo dve predavanji. O varstvu otrok je poročal gospod Miličinski, o zastopstvu učiteljstva v okr. šol. svetu pa sta poročala ondotna zastopnika.

Društvo šteje 33 pravih članov in enega častnega člana.

7. Ljubljansko učiteljsko društvo je imelo dvojno zborovanje. Reševale so se tekoče zadeve. Društvo šteje 53 rednih članov.

8. Učiteljsko društvo za postojnski šolski okraj je imelo dve predavanji. O varstvu historičnih umetnin in naravnih spomenikov je poročal g. svet. Franke, o abstinenci pa tovariš R. Horvat.

Društvo šteje 50 pravih, 15 podpornih in tri častne člane.

9. Logaško učiteljsko društvo je imelo dve predavanji. Dr. Fr. Ilesič je predaval o gibanju kotelementu življenja s posebnim ozirom na pouk, tov. Iv. Bezljak pa o protialkoholnem gibanju z ozirom na šolo.

Društvo ima 48 pravih, 7 podpornih in dva častna člana.

Radovljiško učiteljsko društvo je imelo v tekočem letu dve predavanji. Skioptikon v šolol Predaval tov. Ivan Šega. Kmetijsko vprašanje, predaval isti predavatelj.

Rednih udov šteje 45 in dva častna.

O drugih okrajnih učit. društvih ne morem poročati, ker nisem prejel izkazov.

Iz podanega pa je razvidno, da se društva zavedajo svoje življenske sile in da izkušajo vkljub vsej socialni mizeriji učiteljstva izpolnjevati svojo nalogo. Če kdaj, tako veljajo danes besede: „Kjer je sila velika, tam mora nastati odpor tem jačji, da se ohrani življenje.“ V učiteljstvu samem tihi rešila akcija v prid stanu. Vse, kar se čuti učitelja, naj stopi tesno v naš krog ter naj deluje s podvojeno energijo za blagor učiteljstva. Ne v častihlepnosti, ne v koristolovstvu, ne v licemerstvu in v pohlepu po nadvladi, temveč v skromnosti, v edinstvi, v bratski ljubezni celokupnega stanu je rešitev naša. Zato kličem vsem, ki so malodušni: Sursum corda! Vrzite plašč strahu s sebe in s čvrstim korakom stopajte v naših vrstah naprej do zmage. Telo nam tarejo in ga lahko uničijo, a našega duha streči ne morejo. Naprej po poti poštenosti in pravičnosti v ljubezni in slogi! (Odobravanje.)

Blagajnikovo poročilo:

Blagajnik tovariš Jakob Dimnik:

Deželno slovensko učiteljsko društvo završuje danes svoje dvainštirideseto leto. Ustanovili so to društvo naši stari tovariši, ki jim

je načeloval zaslužni Andrej Praprotnik. Delovanje tega društva je segalo takrat čez meje Kranjske dežele. Z ustanovitvijo naše „Zveze“ se je pa delovanje društva omejilo edinele na Kranjsko deželo in čisto naravno, da delovanje v tem okviru ni bilo tako živahno kakor poprej. Naše starejše tovariše je pa vezalo srce vedno še na staro Slovensko učiteljsko društvo. To je pokazal tudi naš dobrotnik tovariš Josip Traven, ki je zapustil društvu 5000 K ter mu postavil s tem darom trdnjo podlago za obstanek. Z obrestmi vred znaša ta zapuščina koncem tekočega leta 5106:24 K, ki so naložene v Mestni hranilnici ljubljanski. V Učiteljski hranilnici imamo 55:63 K; Učiteljski sklad, ki je tudi naložen v naši hranilnici, znaša 52:36 K, in sklad za Josip Čaperlatov spomenik pa 71:40 K. Prebitka smo imeli v tekočem letu 98:78 K. Skupno imetje znaša ob zaključku tekočega leta 5384:42 K.

Poleg tega je pa dobilo društvo od mestne občine ljubljanske 200 K podpore za učiteljske, ki se uče pri Glasbeni Matici harmonije in zborovodstva.

Sklepom lanskega občnega zbora znaša letnina za posamezna okrajna učiteljskega društva po tri krome. Za tekoče društveno leto so plačala letnino ta-le okrajna učiteljska društva: 1. Ljubljansko učit. društvo, 2. Litijsko učiteljsko društvo, 3. Postojnsko učiteljsko društvo, 4. Učiteljsko društvo ljubljanske okolice, 5. Pedagoško društvo v Krškem, 6. Slovensko kočevsko učiteljsko društvo, 7. Kamniško učiteljsko društvo, 8. Novomeško učiteljsko društvo, 9. Logaško učiteljsko društvo, 10. Radovljiško učiteljsko društvo, 11. Kranjsko učiteljsko društvo in Belokranjsko, je pa še na dolgu za letos.

Vseh dohodkov je bilo letos 435:48 K, izdatkov pa 336:69 K, — prebitka imamo torej 98:79 K. (Z odobravanjem sprejeto.)

Tovariš Alojz K e e l j poroča v imenu pregledovalcev računov, da so računi in knjige v najlepšem redu in predlaga blagajniku in odboru absolutoriji. (Sprejeto.)

Volltve.

Na predlog tov. Žirovnika se izvoli z vzklikom dosednji odbor, na predlog istega tovariša ostanejo tudi še isti pregledovalci računov.

Predlogi.

Tov. Ivan Š e g a predlaga:

Deželno učit. društvo ukreni vse potrebno, da se naj učiteljske plače izplačujejo potom poštne hranilnice.

Predlog se odkáže v rešitev odboru.

Tov. Fr. S t e f a n č i č predlaga:

1. Ker je ovira društvenim zborovanjem po deželi ponavljajna šola, oziroma že na mnogih šolah uvedeni nerazdeljeni dopoldanski pouk, zaradi česar nima učiteljstvo nobenega pouka prostega delavnika in zaradi česar morajo predsedništva, za vsakokratno zborovanje prositi okr. šol. svete za oproščenje poučevanja, naj dež. učit. društvo vloži na dež. šol. svet prošnjo za izdajo razpisa, glasom katerega imej vsak učitelj eoipso prosto, ako se udeleži zborovanja svojega učit. društva, ki se bo na njem razmotrivalo vsaj o enem pedagogičnem vprašanju. (Sprejeto.)

2. Dež. slov. učit. društvo naj do prihodnjega obč. zbora premišlja ter poroča o ukrepih, ki jih je storiti, ako se nam vsaj za leto 1912 ne zagotovi izboljšanje gmotnega stanja. (Sprejeto.)

3. Dež. slov. učit. društvo naj se obrne na Slovensko Šolsko Matico, je li in on pod kakimi pogoji hoče preskrbeti predavatelje za zborovanja okrajnih učiteljskih društev. (Sprejeto.)

Tov. S c h m e i d e k predlaga, naj se izreče tov. poslancu Ganglu zahvala in priznanje za njegovo prizadevanje, da se uredi gmotno vprašanje učiteljstva. (Sprejeto.)

Z bodrilnimi besedami k skupnemu, složnemu delovanju zaključil potem podpredsednik tov. L. J e l e n c občni zbor.

Visoke in srednje šole v Rusiji.

Lansko leto je bilo v celi Rusiji vsega skupaj 32 visokih šol, in sicer 27 moških in 5 ženskih v 14 mestih: v Petrogradu 7, v Moskvi 7, v Harkovu 3, v Kazani 2, v Jurevu 2, v Kijevu, v Odesi, v Nježinu, v Jaroslavi, v Rigi, v N. Aleksandriji in v Vladivostoku po 1 visoka šola. Slušatelj na univerzah je bilo 40.965, na tehnikah 9500, na višjih veterinarskih šolah 1358, na dveh historično-filologičnih inštitutih 205, na arheološkem ustavu 640, na šoli orientalskih jezikov 150, na drugih šolah 1187; na štirih ženskih visokih šolah je bilo 10.068 slušateljic. Vsega skupaj so imle ruske visoke šole 64.073 slušateljev. Iz teh jih 56 odstotkov študira v Petrogradu in v Moskvi. Srednjih šol je bilo lansko leto v Rusiji: 338 moških gimnazij, 65 moških progimnazij, 259 realk, 677 ženskih gimnazij (torej skoraj 1000 ženskih šol). Največ ženskih srednjih šol je v srednji in vzhodni Rusiji, moških pa na zapadu in na jugu. Leto 1900 je bilo otvorjenih 12 novih gimnazij in 11 realk, leta 1910 pa 13 gimnazij, 1 progimnazija in 15 realk.

Ali ste že pridobili našemu listu novega naročnika?

Moravsko.

Moravsko šteje po zadnjem uradnem ljudskem štetju 71:36 % Čehov in 27:90 % Nemcev. Češkemu življu so nevarni mnogi nemški otoki, ki bi se naj polagoma zvezali ter sezidali nemški most iz Šlezije naravnost do Nizjega Avstrijskega Najnevarnejši otoki so: Lanškroun, Svitava, Jihlava, Brno (Čehov 35:72, Nemcev 63:97 odstotkov) in Olomuc. Češka Šolska Matica je vzdrževala na Moravskem 12 ljudskih šol in 17 otroških vrteev, učencev je bilo na vseh teh zavodih 2438. Razentega deluje na Moravskem „Narodna Jednota za vzhodno in severno Moravo“ s sedežem v Olomucu, ustanovljena leta 1885., in „Narodna Jednota za južnozpadno Moravo“, ustanovljena leta 1886, ki slavi 20. listopada svojo petindvajsetletnico.

Iz naše organizacije.

Kranjsko.

Društvo učiteljev in šolskih prijateljev za okraj Ljubljanske okolice je imelo 28. pret. m. popoldne ob 3. uri zborovanje v „Narodnem domu“ v Ljubljani. Na tem shodu je predaval dr. Fr. Č a d e ž o uspehih mod-rne tehnika. Gosp. predavatelj je govoril celo uro tako lepo in poučno, da so bili številni poslušalci naravnost navdušeni in so

dobi so se z njo igrali mladi učenci knjigoveznice njenega očeta. Kako smo zavidali tem paglavcem to srečo! Na cesti smo jih ustavljali ter jih popraševali po božanstveni mali Ma-i. Nikdar ne bi bil prej in slej kaj takega storil; pa kaj sem hotel, ko sem pa čutil toliko nagnjenje do nje. Nekega dne sem se celo spozabil, da sem šel v knjigoveznico iskat lepenke samo zato, da bi jo videl. Malo vroče mi je bilo za ušesi, pokašljaj sem, da bi odgnal viden sram z obličja, potem pa sem vstopil. Toda pot je bila bogato poplačana. Videl sem jo, svojo najmilejšo, videl sem jo v očih, igrala se je z učenci lepo igrice „Red in natančnost“. V zamaknjeno-ti sem pozabil, po kaj sem prišel. Namesto lepenke sem zahteval, kaj zahteval, zajecjal sem ponižno: „Prosim skroba!“ Oj, kako se je zagrohotala, zasukala pisano krilce, skočila z mize na mizo ter mi pokazala bele zobke. Zagledal in zaljublil sem se vanjo tja prav do palca na desni nogi; v njo, svojo miljeno, dražestuo Ma-o. (Dalje.)

Na Posavju.

Bilo je na Posavju, tam doli, kjer se razprostirajo silni gozdi tja proti Hrvaški. Omamljajo te, ko nebrojni solučni prameni lijo v svečanostni gozdni mir, da drevje zalesti v tisoč barvnih niansah; diviš se jim, ko njih orjaške prsi ječe v borbi z divjimi viharji, da ti duša zadrhti in bojazni. A čemu bojazen? Saj tisočletja traja že ta borba, tisočletja je zmagalet gozd!

Na nasprotni strani valovi zemlja polna nevzkipele mlade moči. Razevete ta moč, opojen duh za veje tja do vinskih orjakov, ki osamljeni spe v lesenih hramih. Zbude se jim spomini na jeseni radostnega petja, ki je zaplavalo preko njih v dalje, ko se je upogibala trta ter stokala stiskalnica. Razposajen je bil sladki sok v mladi svoji moči, a v njih objemu se je vendar naposled ugual v rujno vino. Po moči cvetnega vonja sklepajo ti hrastovi orjaki na bližno jesen.

Doma je v teh krajih vino in z njim pesem. Ni delo rodu, ki prebiva tod, začrtalo tistih resnih potez v obraze, ki jih opazujemo drugod. Z vinom in z pesmijo se začne delo, s tem se nadaljuje in z obojim se konča. Zato je neizpeta pesem tega ljudstva.

Prišla je v te kraje k sestri na počitnice mlada, pol razvela roža. Kmalu sva se spoznala. Ni bil njen korak iz življenja, ampak iz cvetnih poljan mladosti, zakaj vse mračne, svinčeno težke misli, ki so včasih legle na njeno dušo, niso mogle zresniti njenih čudovito jasnih oči.

Hodili smo često skupno s sestro po skrivnostnih gozdih v solčni dan. V lunosnih nočeh pa smo zablodili tja gor med mlado vino, kjer je ležala pred nami v srebrnem svitu Savska ravan s temnimi konturami Gorjancev v ozadju. Prevzel nas je čar bajnokrane poletne noči, da so onemela usta in je duša, pijana lepote, zasanjala v eterske višine. Pozno

smo se vračali domov, in drugi dan so nam bile trepalnice iz svinca.

Mnogo smo si pripovedovali na teh pohodih resnega in veselega; a mladostnega veselja, zvonkega smeha ni bilo pri njej. Vsa mladost je bila v njenih jasnih očeh, mladost cvetja, ki ga še ni opalila slana življena.

Nekoč pa so se zmračile te tako jasne oči. Prišel je namreč k nam fant iz življenja ter vrgel odurno besedo med nas. Začutila je njena duša umazan prst, ki se je dotaknil: zdrhtela je kakor cvetka pred ledenim pišem, in solze so zrosile oči.

Oj, življenje, zakaj si orosilo te oči? ... In ali si jih zadujkrat? ...

I. Č.

Zahajajte samo v lokale, kjer imajo na razpolago naš list!